

HYVIL

Lainsäädäntöhankkeet syksy 2026

Sami Uotinen

28.9.2026 (seuranta päivitetty 25.9.2026)

Sosiaalihuolto

Lakihanke	Keskeinen muutos	Tilanne
Sosiaalihuollon palvelu-uudistus	Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistaminen ja noin 112 milj. € säästötavoite. Sosiaalisen kuntoutuksen ja työllistymistä tukevien palvelujen yhdistäminen.	Eduskuntakäsittelyssä HE 180/2026 STM107:00/2023
Lastensuojelulain uudistaminen vaihe 2	Uusi lastensuojelulaki. Sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain rajapinnan selkiyttäminen ja painopisteen siirtäminen perustasolle. Lapsen asioista vastaavan sos. tt. velvoitteiden keventäminen. Turvahenkilöiden käyttö lastensuojelulaitoksissa.	Eduskuntakäsittelyssä HE 182/2026 STM057:00/2025
Vanhuspalvelulain ja SHL:n muutos	Teknologisten ratkaisujen hyödyntäminen palveluissa ja henkilöstömitoituksessa	Eduskuntakäsittelyssä HE 113/2025 STM121:00/2024
Vanhuspalvelulain ja SHL:n muutos HE:n täydentäminen	HE 113/2025 täydentäminen	Eduskuntakäsittelyssä HE 200/2026 STM064:00/2026

Sosiaalihuollon palvelu-uudistus

Mikä on valmistelun tilanne nyt?

Uudistuksen tausta tiivistetysti

- Sosiaalipalvelujen uudistamistyöryhmän ja alaryhmän (sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen uudistaminen) toimikausi oli 15.8.2025-31.1.2026.
- Työryhmän tavoitteena oli valmistella ehdotus sosiaalipalvelujen uudistamiseksi
- Uudistuksen tuli mahdollistaa hyvinvointialueille palvelujen järjestämisen nykyistä joustavammin ja asiakaslähtöisemmin alueelliset erityispiirteet huomioiden
- Uudistuksen tuli tuottaa yhteensä 112 miljoonan euron vuotuiset pysyvät säästöt.

**Tavoitteena
joustot ja
säästöt**

Lausuntokierroksen jälkeinen valmistelu

- Esitystä tarkennettu lausuntopalautteen perusteella sekä sisällöllisesti että lakiteknisesti.
- Muutoksia erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden osalta
- Työikäisten palveluja koskevaa kokonaisuutta on selkeytetty kohderyhmän ja sisällön osalta.
 - Palvelut koottu yhteen -> toimintakyvyn ja osallisuuden tuki
 - Luovuttu velvoittavuudesta ja työssäolovelvoitteen kertymisestä
- Uusi liitelaki järjestöjen työllistämistoiminnan rahoituksesta
- Lapsiperheiden palveluja koskeva sääntelyä on tarkennettu merkittävästi

Voimassa oleva lainsäädäntö	Ehdotettu muutos
Sosiaalityö ja sosiaalihojaus palveluita, palveluista hallintopäätös	Sosiaalityö ja sosiaalihojaus sosiaalihuollon ydintoimintaa, ensisijaisia suhteissa sosiaalihuollon palveluihin, hallintopäätös vain asiakkaan pyynnöstä
Sosiaalityöntekijän ja sosiaalihojaajan työnjako perustunut asiakkaan erityisen tuen tarpeeseen	Sosiaalityöntekijän erityisistä tehtävistä uusi pykälä, työnjaon perusteet muuttuvat
Erityisen tuen tarpeen huomioimista määritelty useissa eri kohdissa sosiaalihoitolaia	Erityisen tuen tarpeessa oleva asiakas sekä erityisen tuen tarpeen huomioiminen osana sosiaalihuollon toteuttamista määritellään erillisessä pykälässä
Sosiaalihoollon käynnistyminen: neuvontaa ja ohjausta oltava asukkaiden saatavissa	Sosiaalihoollon käynnistyminen: yhteys neuvontaan ja ohjaukseen saatava viipymättä, oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun ammattihenkilön kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireilletulosta.
Palvelutarpeen arviointi ja siihen liittyvät määrääjat	Terminologia muuttuisi tuen tarpeen arvioinniksi. Arviointi toteutettaisiin osana ensimmäistä henkilökohtaista keskustelua tai sosiaalityön ja sosiaalihojauksen jatkotyöskentelyssä. Erilliset määrääjat poistuisivat.
Asiakassuunnitelma aina	Asiakassuunnitelma tarpeen mukaan, erityisen tuen tarpeessa olevalle henkilölle kuitenkin aina
Palveluiden vaikutusten arviointi osana asiakassuunnitelmaa	Velvoite arvioida säännöllisesti asiakkaan tavoitteiden toteutumista ja sitä vastaako tuki tarpeisiin. On osa tuen tarpeisiin vastaamisen periaatteita, eikä liity enää suoraan asiakassuunnitelmaan.
Omatyöntekijä nimetään aina	Omatyöntekijä tarpeen mukaan, erityisen tuen tarpeessa olevalle asiakkaalle kuitenkin aina
Hyvinvoinnin edistämistä koskevaa sääntelyä hajanaisesti sosiaalihoitolaia 2 luvussa	Hyvinvoinnin edistämisestä uusi säännös
Ei sääntelyä	Säädetään sosiaalihoollon vastaavasta viranhaltijasta

Voimassa oleva lainsäädäntö	Ehdotettu muutos
Lastensuojeluilmoituksista säädetään lastensuojelulaissa	Lastensuojeluilmoitusta, ennakollista lastensuojeluilmoitusta ja poliisille tehtävää ilmoitusta koskeva sääntely siirretään sosiaalihuoltolakiin
Sosiaalihuoltolain perhetyö 18 §, kasvatusta ja perheneuvonta 26 § ja lastensuojelulain 36 §:n mukainen tehostettu perhetyö ja kotiin vietävä tai ryhmämuotoinen perhekuntoutus	Sääntely kumotaan. Tilalle uusi lapsiperheiden tuen palvelu.
Perheoikeudelliset tehtävät ja lastenvalvojan tehtävät hajautuneet eri lainsäädäntöihin	Perheoikeudelliset tehtävät ja lastenvalvojan tehtävät kootusti yhteen pykälään, sääntelyä edelleen myös erityislaeissa
Lapsille ja alle 23-vuotiaille nuorille järjestettävä mielenterveystyön palvelu 25 a §:n 2 momentti	Määrämuotoinen, menetelmällinen psykososiaalinen tuki on osa yleistä mielenterveystyötä, ei enää erillinen sosiaalipalvelu
Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, vuoden 1982 sosiaalihuoltolain 27 d § ja 27 e §, sosiaalinen kuntoutus SHL 17 §	Sääntely kumotaan, tilalle uusi toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelu sosiaalihuoltolakiin
Ei sääntelyä	Harkinnanvarainen yhdistyksille ja säätiöille myönnettävä työllisyyspoliittinen tuki, joka ei olisi työvoimapalvelu, mutta olisi työnhakijaa velvoittavaa toimintaa
Asiakastiedon kirjaamista koskevaa sääntelyä sekä asiakastietolaissa että sosiaalihuoltolaissa, palvelutarpeen arvioinnin kirjaamisesta säädetty	Asiakastiedon kirjaamista koskeva sääntely asiakastietolakiin, palvelutarpeen arvioinnin kirjaamista koskeva sääntely kumotaan, asiakaskertomukseen kirjataan olennaiset tiedot
Sosiaalihuollon asiakasmaksut asiakasmaksulaissa	Asiakasmaksuja korotetaan pitkäaikaisessa palveluasumisessa ja laitoshoidossa sekä jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa
Sosiaalipäivystyksen järjestämisvelvollisuus terveydenhuoltolaissa määritellyissä päivystysyksiköissä	Sääntely kumotaan

Taloudelliset vaikutukset - valtiontalous

Muutos	2027	2028 lähtien
Asiakassuunnitelmaan ja tuen tarpeen arviointiin liittyvien kirjaamisvelvoitteiden keventäminen	-17 miljoonaa euroa	-34 miljoonaa euroa
Palvelutarpeen arviointien korvaaminen tuen tarpeen arvioinnilla	-3,15 miljoonaa euroa	-6,3 miljoonaa euroa
Sosiaalitoimen ja sosiaaliohjauksen palvelupäätösten teosta luopuminen	-0,65 miljoonaa euroa	-1,3 miljoonaa euroa
Kasvatus- ja perheneuvonnan ja perhetyön palveluiden yhdenmukaistaminen ja uudesta perheen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin tuesta säättäminen	-5,15 miljoonaa euroa	-10,3 miljoonaa euroa
Osan lastensuojelulain avohuollon asiakkaista siirtyminen sosiaali- huoltolain mukaisiksi asiakkuuksiksi	-2,55 miljoonaa euroa	-5,1 miljoonaa euroa
Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksun korotus	-3 miljoonaa euroa	-6 miljoonaa euroa
Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta perittävän asiakasmaksun korotus	-4,5 miljoonaa euroa	-9 miljoonaa euroa
Kuntoutuksen työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen lakkauttaminen ja uudesta työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden palvelusta säättäminen	-29 miljoonaa euroa	-37 miljoonaa euroa
Uudesta työllisyyspoliittisesta tuesta säättäminen	9,6 miljoonaa euroa	12,8 miljoonaa euroa
Yhteensä	55,4 miljoonaa euroa	96,2 miljoonaa euroa

Taloudelliset vaikutukset hyvinvointialueiden talous

- Menojen vähentymiseen ja tulojen kasvuun perustuen 79,0 miljoonaa euroa vähennettäisiin rahoituslain 9 §:n nojalla hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin rahoituksesta vuodesta 2029 lähtien.
- Rahoituksen arvioidaan vähenevän täysimääräisesti vuodesta 2029 lähtien, yhteensä 80,0 miljoonalla eurolla vuonna 2028 ja yhteensä 46,0 miljoonalla eurolla vuonna 2027.
- Rahoituksen väheneminen vuonna 2029 kohdistuu 77,5 miljoonan euron osalta sosiaalihuoltoon ja kotisairaanhoidon sekä kotisairaalahoidon asiakasmaksutulojen kasvuun eli 1,5 miljoonan euron osalta terveydenhuoltoon.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lakihanke	Keskeinen muutos	Tilanne
Uusi tartuntatautilaki	Esityksessä ehdotetaan tartuntatautilain korvaamista uudella samannimisellä lailla.	Valmistelussa HE vko 45 STM071:00/2023
Asiakasmaksulain ym. lakien muutokset	Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi eräistä uusista terveydenhuollon asiakasmaksuista.	Eduskuntakäsittelyssä HE 185/2026 STM040:00/2026
Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain muutokset	Lakiin ehdotetaan lisättäväksi perussäännökset menettelyistä kuoleman toteamiseksi, kun nykyisin kuoleman toteamisesta säädetään asetuksella. Laissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden täyttyessä lääkärin lisäksi sairaanhoitaja tai ensihoitaja voisivat todeta kuoleman.	Eduskuntakäsittelyssä HE 183/2026 STM190:00/2025
Palveluvalikoiman periaatteet	Esityksen mukaan terveydenhuoltolaissa ja sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin periaatteista, joiden mukaan palveluiden ja menetelmien kuuluminen palveluvalikoimaan ja niiden poisrajaaminen toteutetaan julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa.	Eduskuntakäsittelyssä HE 90/2026 STM113:00/2023
Terveydenhuoltolain ym. muutokset	Hoitopaikan valinta perusterveydenhuollossa jatkossa 3 kk välein. Tietojen julkaiseminen kuukausittain. Palliatiivista ja saattohoitoa koskeva täsmennys.	Eduskuntakäsittelyssä HE 81/2026 STM069:00/2025 StVM 10/2026 (17.9.2026)

Asiakasmaksulain ja kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain muutokset

- Uusia asiakasmaksuja
 - Erytutkimusmaksu (60,30 €)
 - Leikkaus- ja toimenpidemaksu (korvaa myös aiemman päiväkirurgian maksun, 264,10 €)
 - Uusi vainajan säilytysmaksu (10 €/vkr)
 - Uusi kuolemansyyn selvittämisen maksu (62,20 €)
- Lisäksi asetuksella korotetaan
 - Sairaalan poliklinikkamaksua 10 %:lla,
 - terveyskeskuksen avohoidon maksuja 20 %:lla,
 - suun ja hampaiden tutkimuksen ja hoidon maksuja 10 %:lla
- Maksukertymän muutos 87,75 m€ vuonna 2027 ja 105,7 m€ vuonna 2028
- Arvioitu voimaan tulo 1.3.2027

Asiakastietojen käsittely ja tietohallinto

Lakihanke	Keskeinen muutos	Tilanne / asiakirjat
Asiakastietolain muuttaminen	Tietojen ilmoittaminen poliisille uhkan arvioita ja uhkaavan teon estämistä varten. Poliisin pyynnöstä tapahtuva tietojenluovutus. Ilmoittaminen sote-työntekijään kohdistuneesta epäilystä rikoksesta.	Eduskuntakäsittelyssä HE 167/2026 STM023:00/2026
Ennakoiva sote 2	Valmistellaan säännökset, jotka mahdollistavat tekoälyn ja automaation käytön hoidon tarpeen arvioinnissa perusterveydenhuollossa potilaan perusoikeudet turvaten.	Eduskuntakäsittelyssä HE 199/2026 STM011:00/2026
EHDS täydentävä sääntely (ensisijainen käyttö)	EU:n eurooppalaisen terveysdata-avaruusasetuksen (EHDS) täytäntöönpanon kannalta tarvittavat muutokset	Valmistelussa HE vko 40 STM108:00/2024
EHDS täydentävä sääntely (toisiokäyttö)	EU:n eurooppalaisen terveysdata-avaruusasetuksen (EHDS) täytäntöönpanon kannalta tarvittavat muutokset	Valmistelussa HE vko 40 STM114:00/2024
Julkisten hankintojen tietovaranto	Hankkeen tavoitteena on toteuttaa kansallinen julkisten hankintojen tietovaranto, joka kattaa julkisen sektorin laajuudella tietoja julkisista hankinnoista ja ostoista yhdisteltävässä ja vertailtavassa muodossa	Valmistelussa HE vko 41 VM009:00/2025

Järjestäminen ja valvonta

Lakihanke	Keskeinen muutos	Tilanne / asiakirjat
Valvontalain muutokset	Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annettua lakia muutetaan lain jälkiarvioinnin perusteella tarpeellisiksi katsotuilta osin. Lisäksi säädettäisiin palveluntuottajan velvollisuudesta huolehtia henkilöstönsä kielitaidosta.	Eduskuntakäsittelyssä HE 181/2026 STM170:00/2025
Järjestämislain muutos (DigiFinland Oy)	Lailla mahdollistettaisiin DigiFinland Oy:n hyödyntäminen jatkossakin valtion, hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteisenä sidosyksikkönä	Valmistelussa HE vko 41 STM045:00/2026
Järjestämislain 54 ja 57 § muutokset (monituottajuus 2)	Järjestämislain hyvinvointialueen järjestämisvastuuta ja johtamista sekä sosiaali- ja terveystalvelujen hankintaa koskevaa sääntelyä muutettaisiin. Muutettaisiin terveydenhuoltolain vastaavan lääkärin vastuuta ja tehtäviä. Hyvinvointialueen johtamisessa sekä sen toiminnan ohjauksessa ja valvonnassa olisi oltava lääketieteen, sosiaalitieteiden ja hoitotieteen asiantuntemusta.	Eduskuntakäsittelyssä HE 184/2026 STM029:00/2025
Kotikuntalaki	Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kotikuntalaki. Laissa olisi myös säännökset menettelystä, jonka mukaisesti ulkomaalaiselle tehty kotikuntamerkintä voitaisiin poistaa	Valmistelussa HE vko 40 VM125:00/2021
Ammattihenkilölakien muutokset ym.	Esityksellä vahvistettaisiin ja yhdenmukaistettaisiin mm. ammattihenkilöiden kielitaitovaatimuksia. Lisäksi esityksellä yhdenmukaistettaisiin säänneltyyn ammattiin opiskelevien mahdollisuuksia toimia laillistetun ammattihenkilön tehtävissä (huom. sos. tt. sijaiskelpoisuutta ollaan kaventamassa)	Valmistelussa HE vko 43 STM096:00/2023
Hyvinvointialuelain muutos (Maakuntien tilakeskus)	Lailla mahdollistettaisiin Maakuntien Tilakeskus Oy:n toimintaedellytykset ja hyödyntäminen jatkossakin valtion, hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteisenä sidosyksikkönä	Valmistelussa HE vko 45 VM080:00/2026

Valvontalain muutokset (lausuntoversio)

- Laissa säädettäisiin lain viranomaisvalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta kunnan järjestämislaissa säädettyyn hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämistehtävään
- ~~• Lailla säädettäisiin vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittämisestä iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden sosiaali- ja terveyspalveluissa~~
 - ~~• Lakia ei sovellettaisi muilta osin jatkossakaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä vuokraaviin yrityksiin~~
- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmää siten, että ympärivuorokautisuus sinänsä ei täyttäisi vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmää, vaan kyseeseen voisi tulla myös muu määritelmässä säädetty edellytykset täyttävä palveluyksikkö.

Valvontalain muutokset

- Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi lakiin 1.1.2025 lisätyn väliaikaisen sääntelyn voimassaoloaika.
 - Väliaikaisen sääntelyn mukaan yksityisen palveluntuottajan, jonka lain 9 §:ssä tarkoitettu asiakas- ja potilastyöhön osallistuva henkilöstö muodostuu yhdestä henkilöstä, on mahdollista laissa muuten säädetystä poiketen aloittaa toimintansa tai toteuttaa jo rekisteröityyn toimintaan olennainen muutos ennen lain mukaista rekisteröintipäätöstä.
- Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi palveluntuottajan velvollisuudesta huolehtia henkilöstönsä kielitaidosta
- Palvelunjärjestäjän 24 §:ssä säädettyyn ohjaus- ja valvontavelvollisuuteen liittyviä toimivaltuuksia laajennettaisiin muualla lainsäädännössä säädettyihin hyvinvointialueenvalvontatehtäviin
 - lisäämällä lakiin säännös, jonka mukaan mitä hyvinvointialueesta annetun lain 10 §:ssä säädetään hyvinvointialueen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, sovellettaisiin myös sijoitushyvinvointialueeseen sen hoitaessa sille lastensuojelulain 79 §:n 2 momentissa säädettyä sijoitushuoltopaikan toiminnan valvontaa sekä hyvinvointialueeseen sen hoitaessa sille mainitun lain 81 §:ssä säädettyä yksityisesti sijoitetun lapsen hoidon valvontaa

Valvontalain muutokset

- Laissa säädettyä omavalvonnan raportointijaksoa ehdotetaan muutettavaksi kuudeksi kuukaudeksi sääntelyn sujuvoittamiseksi.
- Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lailla Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtävistä kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.
- Esityksessä ehdotetaan lisäksi myöhennettäväksi palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröintiä koskevan 3 luvun voimaantuloa julkisten palveluntuottajien osalta neljällä vuodella.
 - **Lain 3 luku tulisi julkisten palveluntuottajien osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 2032.** Julkisten palveluntuottajien olisi annettava valvontaviranomaiselle rekisteröintiä varten laissa tarkoitetut tiedot ennen luvun voimaantuloa. Tiedot tallennettaisiin valtakunnalliseen palveluntuottajien rekisteriin (Soteri) maksutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2034.
 - Julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvoitteen siirtymäaikana on kuitenkin tarpeen arvioida rekisteröintiä varten annettavien tietojen tarpeellisuutta sekä rekisteröintimenettelyn kehittämistarpeita

Pelastustoimi

Lakihanke	Keskeinen muutos	Tilanne / asiakirjat
Pelastuslain uudistuksen toinen vaihe	Hankkeessa uudistetaan pelastuslain seuraavia osa-alueita: 1) väestönsuojat ja väestönsuojeluun varautuminen, 2) onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta, 3) pelastustoiminta, sopimuspalokunnat ja vapaaehtoistoiminta ja 4) pelastustoimen valtakunnallinen ohjaus ja valvonta. Sopimuspalokuntien pelastusautojen verovapauden laajentaminen.	Valmistelussa HE vko 44 SM025:00/2024
Laki henkilötietojen käsittelystä pelastustoimessa	Ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä pelastustoimessa. Tavoitteena on saattaa pelastustoimen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö vastaamaan EU:n tietosuojalainsäädännön vaatimuksia	Valmistelussa HE vko 45 SM006:00/2025

Muita hankkeita

- Hallituksen esitys eduskunnalle kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi HE 107/2026
- Kotoutumistuki HE 109/2026
- Saaristolaki HE 166/2026
- Vammaisetuslain ja toimeentulotukilain ym. muutos (keliakia – HE 68/2026)
 - 18-vuotiailla keliaakikoilla, jotka noudattavat gluteenitonta ruokavaliota, olisi mahdollisuus saada lapsen perusvammaistukea.
 - perustoimeentulotuessa keliakiaa sairastavan osalta muina perusmenoina otettaisiin huomioon 38 euroa kuukaudessa keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen kattamiseksi ainoastaan, jos henkilö on täyttänyt 18 vuotta.
- Yleinen keliakiakorvaus (HE vko 45)
 - Vammaisetuksista annettuun lakiin lisättäisiin uusi etuus, keliakiakorvaus, jota 18 vuotta täyttänyt henkilö saisi asianmukaisesti todetun keliakian tai ihokeliakian perusteella

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI ÖV
ÄL **HYVIL** FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET